
SEKSUEEL MISBRUIK BIJ JEHOVAH'S GETUIGEN

ACHTERGROND EN AANBEVELINGEN

STICHTING RECLAIMED VOICES

INHOUD

Voorwoord.....	5
1 De organisatie van Jehovah's Getuigen	6
Ontstaan.....	6
Organisatie structuur	6
Besturend Lichaam.....	7
Bijkantoren	7
Gemeenten	7
Aspecten van de leer die van invloed zijn bij situaties van seksueel misbruik.....	8
2 Procedures rondom seksueel misbruik.....	11
3 Jehovah's Getuigen en aanbevelingen Commissie Deetman	13
Aanbevelingen Commissie Deetman.....	13
1. Verantwoording in het openbaar.....	13
2. Toelating, opleiding, begeleiding en personeelsbeleid	14
3. Gesprek tussen de Rooms-Katholieke Kerk en de slachtoffers	14
4. Nader onderzoek naar rol van psychiatrie	15
5. (Steun)bewijs	15
6. Andere vormen van klachtenafhandeling	16
7. Financiële genoegdoening	16
8. Aanspreekpunt binnen de Rooms-Katholieke Kerk.....	16
9. De aanpak van een algemeen en serieus te nemen probleem: seksueel misbruik van minderjarigen in Nederland.....	17
Tot slot.....	18
4 Aanbevelingen Royal Commission Australia aan Jehovah's Getuigen.....	20
Problemen in het beleid	20
Op de Schrift gebaseerd beleid en procedures, met aanbevelingen	21
1 De twee-getuigenregel.....	21
2 De afwezigheid van vrouwen bij het nemen van beslissingen	22
3 De sancties van terechtwijzing of uitsluiting van daders van seksueel misbruik.....	22
4 Terugtrekking en mijden.....	23
5 Stichting Reclaimed Voices	25
Missie en visie van de stichting	25
Godsdienstvrijheid en de veiligheid van kinderen.....	27
Onafhankelijk Onderzoek	28
Bronnen:	29

VOORWOORD

Seksueel misbruik bij Jehovah's Getuigen is een probleem. Om dit probleem te begrijpen is informatie nodig over de achtergrond van deze religieuze organisatie, over hun beleid en over de religieuze overtuigingen die een rol spelen. Dit rapport is bedoeld om op beknopte wijze hierover informatie te verschaffen. Het eerste en vierde hoofdstuk betreffen grotendeels vertaald materiaal uit rapporten van de *Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse* van Australië, een onderzoekscommissie die onderzoek heeft gedaan naar hoe diverse instituten omgaan met situaties rond seksueel misbruik en daarbij ook de organisatie van Jehovah's Getuigen heeft onderzocht. Het tweede hoofdstukje tracht inzicht te verschaffen in de procedures rondom seksueel misbruik binnen de Jehovah's Getuigen. Enkele citaten van slachtoffers benadrukken dit beleid en wat het met hen deed. In het derde hoofdstuk zijn de aanbevelingen uit het rapport van de Commissie Deetman opgenomen en is getracht duidelijk te maken in hoeverre Jehovah's Getuigen iets kunnen met de betreffende aanbevelingen alsook hoe zij mogelijk kunnen reageren ten einde er niets mee te hoeven. Het laatste hoofdstuk gaat over onze Stichting Reclaimed Voices, over het ontstaan, onze missie en welke doelen we nastreven.

De verantwoording voor de eerste vier hoofdstukken ligt bij Aswin Suierveld, het laatste hoofdstuk is van de hand van Raymond Hintjes.

Wij hopen hiermee bij te dragen aan een beter begrip van de problematiek rond seksueel misbruik bij Jehovah's Getuigen.

Januari 2018,

Raymond Hintjes
Religiewetenschapper en voorzitter Reclaimed Voices

Aswin Suierveld
Theoloog en algemeen bestuurslid Reclaimed Voices

1 DE ORGANISATIE VAN JEHOVAH'S GETUIGEN

ONTSTAAN

De organisatie van Jehovah's Getuigen werd tegen het einde van de 19e eeuw opgericht in Pennsylvania door een kleine groep Bijbelstudenten onder leiding van Charles Taze Russell. Russell was gedesillusioneerd geraakt door het christendom waarmee hij vertrouwd was. Hij beweerde dat deze was afgeweken van het eerste-eeuwse christendom zoals hij dat in de Bijbel las. In 1884 werd Zion's Watch Tower Tract Society opgericht. Het genootschap hield zich bezig met het publiceren en verspreiden van Bijbelse lectuur die gekenmerkt werd door een sterke eindtijdverwachting en de komst van Gods koninkrijk.

De naam 'Jehovah's Getuigen' werd wereldwijd aangenomen in 1931, daarvoor stonden zij bekend als 'Internationale Bijbelonderzoekers'. Vandaag de dag telt de religieuze groepering ruim 8,3 miljoen actieve leden in 240 landen.

In Nederland is de organisatie van Jehovah's Getuigen actief sinds het begin van de twintigste eeuw. Nederland telt heden ongeveer 30.000 actieve Jehovah's Getuigen.

ORGANISATIE STRUCTUUR

De primaire rechtspersoon die vandaag de dag door de organisatie van Jehovah's Getuigen wordt gebruikt is de Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania. Het hoofdkantoor hiervan bevindt zich in Warwick, in de staat New York in de Verenigde Staten.

In Nederland wordt gebruik gemaakt van de volgende rechtspersonen: Christelijke Gemeente van Jehovah's Getuigen in Nederland (vestigingsplaats Emmen) en het Wachtoren- Bijbel- en Traktaatgenootschap.

Jehovah's Getuigen geloven dat hun organisatie is gevormd naar die van de eerste-eeuwse christelijke gemeenten. Dit is een geloofsovertuiging, want historisch gezien klopt dit totaal niet.

BESTUREND LICHAAM

De wereldwijde organisatie van Jehovah's Getuigen wordt geleid door het Besturend Lichaam. Deze bestaat uit oudere mannen die zichzelf zien als door God in deze positie aangesteld.

Het Besturend Lichaam woont en werkt in het hoofdkantoor te Warwick, Verenigde Staten, en staat aan het hoofd van de sterk hiërarchische organisatie. Jehovah's Getuigen geloven dat het Besturend Lichaam het 'kanaal' is waardoor Jehovah God zijn wil kenbaar maakt.

BIJKANTOREN

Onder het toezicht van het Besturend Lichaam wordt de organisatie geleid via Bijkantoren. Ieder Bijkantoor houdt toezicht over een bepaald land of gebied en wordt geleid door een Bijkantoorcomité. De leden van een Bijkantoorcomité worden aangesteld door het Besturend Lichaam. Momenteel zijn er meer dan 90 Bijkantoren wereldwijd. Een Bijkantoor wordt ook wel 'Bethel' (Huis van God) genoemd. Het Nederlandse Bijkantoor bevindt zich in Emmen.

GEMEENTEN

Gemeenten zijn groepen van Jehovah's Getuigen en staan aan de basis van de organisatie. Gemeenten zijn georganiseerd in groepen, bekend als 'kringen'. De gemeenten binnen een 'kring' worden bezocht door de 'kringopziener', een vertegenwoordiger van het Bijkantoor, die geestelijke zorg draagt voor de hem toegewezen gemeenten en er op toeziet dat ze voldoen aan de theocratische regels van de organisatie. Kringopzieners worden door het Besturend Lichaam aangesteld.

Verkondigers

Leden van de gemeente worden 'verkondigers' genoemd en noemen elkaar 'broeder' en 'zuster'. Indien iemand nog niet gedoopt is, maar wel deelneemt aan het door de organisatie geleide evangelisatiewerk, wordt deze een 'ongedoopte verkondiger' genoemd. De doop wordt gezien als het symbool dat iemand zich 'aan Jehovah (God) heeft opgedragen' en betekent dat hij zich met de organisatie van Jehovah's Getuigen heeft verbonden.

Ouderlingen en Dienaren

In elke gemeente van Jehovah's Getuigen heeft een groep ouderlingen de leiding. Zij worden in hun taken ondersteund door 'dienaren in de bediening'. Een vrouw kan binnen de organisatie van Jehovah's Getuigen nooit ouderling of 'dienaar in de bediening' worden.

Ouderlingen worden aangesteld als 'herders' om zorg te dragen voor hun gemeente. Hun verantwoordelijkheden omvatten de organisatie van het evangelisatiewerk, het leiden van vergaderingen en bijbelstudies, het bieden van geestelijke zorg aan de gemeente en het toezicht houden dat de leden zich houden aan de (strengere) normen en richtlijnen van de organisatie.

Tot de taken en verantwoordelijkheden van 'dienaren in de bediening' behoren onder meer: het zorgdragen voor de lectuur, het bedienen van de geluidsapparatuur tijdens bijeenkomsten, toezicht houden tijdens een vergadering, het schoonmaken en onderhouden van de Koninkrijkszaal (de plaats waar Jehovah's Getuigen voor aanbidding samenkomen).

Een mannelijke verkondiger kan geestelijke vooruitgang maken door eerst dienaar in de bediening te worden en daarna een ouderling. Of iemand voor een aanstelling in aanmerking komt, hangt af van of diegene voldoet aan bepaalde 'bijbelse' kwalificaties en richtlijnen. Binnen de organisatie gelooft men dat ouderlingen en dienaren in de bediening 'door de geest' zijn aangesteld. Men veronderstelt de leiding van de heilige geest wanneer gebedsvol wordt beschouwd of iemand aan de Bijbelse richtlijnen voldoet.

Wanneer iemand in aanmerking komt om ouderling te worden, doet het lichaam van ouderlingen een aanbeveling en stuurt deze naar het Bijkantoor waar bepaald wordt of de aanbevolen persoon kan worden aangesteld of niet.

ASPECTEN VAN DE LEER DIE VAN INVLOED ZIJN BIJ SITUATIES VAN SEKSUEEL MISBRUIK

Bijbel als 'Gods Woord'

Voor Jehovah's Getuigen is de Bijbel de basis voor wat zij geloven en hoe zij hun leven leiden. Die Bijbel wordt door hen gezien als het geïnspireerde 'Woord van God'. Zij lezen de Bijbel vrij letterlijk en begrijpen de tekst zoals die door het Besturend Lichaam, middels publicaties, wordt uitgelegd. Veel tekstgedeeltes in de Bijbel worden gelezen als toekomstvoorspelling die in deze en de toekomstige tijd een vervulling vinden. Andere teksten worden gezien als eeuwig geldende richtlijnen voor hoe te leven. Het is individuele Getuigen van Jehovah niet toegestaan de Bijbel naar eigen inzicht – afwijkend van de organisatorische leer – uit te leggen. Ook het beleid van de organisatie

is gebaseerd op de Bijbel, zoals deze door het Besturend Lichaam wordt geïnterpreteerd en uitgelegd.

Gezagsbeginsel en gehoorzaamheid

Centraal in de leer staat het 'gezagsbeginsel', gebaseerd op de tekst in 1 Korinthiërs 11 vers 3, waar staat dat 'de Christus het hoofd is van elke man. En de man is het hoofd van de vrouw en God het hoofd van de Christus'. Vrouwen dienen onderworpen te zijn aan hun man en kinderen aan ouders. Van gemeenteleden wordt verwacht dat ze gehoorzaam zijn aan de ouderlingen en zowel de ouderlingen als de rest van de gemeente dient te gehoorzamen aan de leiding van de organisatie. Met aan de top het Besturend Lichaam, die zichzelf identificeert met de 'getrouwe en beleidvolle slaaf, die door zijn meester (Jezus) over diens huisknechten is aangesteld' en derhalve het kanaal vormt waardoor God zijn wil aan de volgelingen bekendmaakt. (Matth.24:45). Gehoorzaamheid aan de organisatie wordt gezien als gehoorzaamheid aan God.

Positie van vrouwen in de gemeente

Vrouwen mogen niet onderwijzen in de gemeente. Zij mogen geen gezag uitoefenen over gedoopte mannelijke Jehovah's Getuigen. Zij worden niet in leidende posities in de gemeente aangesteld en mogen zich niet met gemeenteaangelegenheden bemoeien. Er wordt van ze verwacht dat zij voor geestelijke leiding opzien naar hun man.

Afgescheiden van de wereld

Jehovah's Getuigen worden aangespoord zich afgescheiden van de wereld te houden. Volgens de Bijbel zei Jezus dat zijn volgelingen 'geen deel van de wereld' zijn. Bovendien is volgens de leer Satan de heerser van deze wereld. Jehovah's Getuigen nemen daarom geen politiek standpunt in. Sociale omgang met mensen buiten de organisatie wordt zoveel mogelijk beperkt. Mensen buiten de organisatie worden aangeduid als 'werelds' en mensen die 'niet in de Waarheid' zijn.

Seculiere wet versus Bijbelse wet

In Romeinen 13:1 staat dat iedereen onderworpen moet zijn 'aan de superieure autoriteiten, want er is geen autoriteit die niet van God komt; de bestaande autoriteiten zijn door God in hun relatieve positie geplaatst.' Op basis van deze tekst dienen Jehovah's Getuigen te gehoorzamen aan de wetten van het land waarin zij wonen of verblijven. Wanneer die wetten echter in conflict zijn met de geloofsleer, krijgt de tekst in Handelingen 5:29 de overhand: 'Wij moeten God als regeerder meer gehoorzamen dan mensen'. De eigen interne regels, die gezien worden als van God afkomstig, krijgen daarom voorrang boven seculiere wetten. Op de eigen richtlijnen die van invloed zijn bij de organisatorische reactie op seksueel misbruik wordt dieper ingegaan in het artikel over seksueel misbruik bij Jehovah's Getuigen.

Morele regels ten aanzien van seksualiteit

Jehovah's Getuigen houden er een strenge seksuele moraal op na. Seks mag alleen tussen een man en een vrouw die gehuwd zijn. Buiten het huwelijk is geen enkele vorm van seks toegestaan. Ook masturbatie niet. En hoewel de organisatie geen specifieke details noemt, laat ze wel doorschemeren dat ook binnen het huwelijk niet alle seksuele handelingen toegestaan zijn.

Uitsluiting

De organisatie van Jehovah's Getuigen hanteert het gebruik van uitsluiting. Een gedoopte Jehovah's Getuige die een overtreding begaat ten aanzien van de morele regels van de organisatie en daarvan geen berouw toont, wordt uitgesloten. Jehovah's Getuigen mogen dan geen contact meer met deze persoon. Iemand die wordt uitgesloten verliest vaak het hele sociale netwerk, inclusief naaste familie, wat ingrijpende gevolgen heeft. Ook iemand die er zelf voor kiest officieel niet langer één van Jehovah's Getuigen te willen zijn, wordt als uitgesloten behandeld.

2 PROCEDURES RONDOM SEKSUEEL MISBRUIK

“...het wordt niet naar buiten gebracht.. maar intern opgelost wat eigenlijk niet zou moeten maar door de normale autoriteiten opgelost moet worden.” - uitspraak van een slachtoffer

Jehovah's Getuigen erkennen in hun officiële beleid dat kindermisbruik juridisch gezien een misdaad is. Hun geloof, levenswijze en beleidsprocedures zijn echter allemaal gebaseerd op hoe zij de Bijbel hanteren en worden dikwijls met Bijbelteksten ondersteund. 'Van Bijbels standpunt uit gezien, is seksueel kindermisbruik een grove zonde', zegt de brief aan alle lichamen van ouderlingen van 1 september 2017. Deze brief bevat de laatste richtlijnen rond situaties van seksueel misbruik in de gemeenten.

De brief vervolgt met te zeggen dat de stappen die in de gemeente worden ondernomen niet bedoeld zijn ter vervanging van behandeling van de zaak door seculiere autoriteiten. Ouderlingen dienen een slachtoffer of diens ouders erover te informeren dat ze het recht hebben aangifte te doen bij wereldlijke autoriteiten. Er wordt echter niet actief aangemoedigd.

De religieuze achtergrond, waarbij mensen buiten de geloofsgemeenschap worden gezien als behorend tot 'Satans wereld' heeft grote invloed op de mate waarin een slachtoffer van seksueel misbruik of diens ouders geneigd zullen zijn aangifte te doen bij de seculiere autoriteiten. Immers, deze maken volgens het geloof ook deel uit van 'Satans wereld'. Daarnaast is hun jarenlang geleerd geen negatieve informatie over de eigen organisatie naar buiten te brengen omdat dit 'smaad op Jehovah's naam' zou brengen. De religieuze omgeving is van invloed op de mate waarin slachtoffers al dan niet het gevoel hebben ergens terecht te kunnen voor hulp. Uitspraken van slachtoffers:

“Wat ik het lastigst vind, is dat de organisatie van Jehovah's Getuigen zo'n besloten gemeenschap is. Als kind heb je geen referentiekader, ik heb jaren gedacht dat wat gebeurde normaal was.”

“Als je opgroeit als Jehovah's Getuige heb je niemand waar je naartoe kunt.”

Tenzij de ouderlingen actief aanmoedigen naar de politie te gaan en mogelijk aanbieden hierbij tot steun te zijn, zullen zij dit niet snel doen. Vertegenwoordigers van de organisatie doen niet zelf aangifte, tenzij de wet dit nadrukkelijk van ze eist.

Wanneer de ouderlingen in een gemeente van Jehovah's Getuigen geconfronteerd worden met een beschuldiging van seksueel misbruik binnen hun gemeente, dienen zij contact op te nemen met de juridische afdeling van hun bijkantoor. Die geeft vervolgens verdere instructies over hoe te handelen. De ouderlingen zullen onderzoeken of de beschuldiging op waarheid berust. Daarbij wordt onder meer gekeken of de persoon die de beschuldiging doet betrouwbaar en geloofwaardig kan worden bevonden.

Om tot verdere actie over te gaan, hebben de ouderlingen twee getuigen nodig. Indien de dader ontkent en er geen tweede getuige is, wordt de dader als onschuldig beschouwd en het slachtoffer gezegd de zaak 'in Jehovah's handen' te laten. Het slachtoffer en familie worden gevraagd over de zaak te zwijgen omdat het anders opgevat kan worden als laster.

Er worden geen verdere stappen ondernomen en de dader blijft in de gemeente. Ook als de dader bekent en berouw toont, blijft hij deel uitmaken van de gemeente en wordt hooguit op restricties gezet.

Enkele uitspraken van slachtoffers:

"Hij bekende schuld en in het gesprek bleek dat wij niet zijn eerste slachtoffers waren hij had eerder al een nichtje misbruikt. Hij werd door de oudere mannen op voorwaarde gesteld. Er werd verder niet meer over gesproken."

"Ook werden mijn broertje en ik steeds weer bij vergaderingen geconfronteerd met de dader wat wij allebei als vreselijk ervaarden."

"Ik werd door de ouderlingen van de kerk als leugenaar beschuldigd en later zeiden ze dat ze het intern zouden oplossen. Nooit meer wat van gehoord."

Indien er voldoende bewijs is en de dader toont geen berouw, wordt hij uitgesloten. Zowel in het geval van restricties als bij uitsluiting wordt er enkel van dat feit een melding ten overstaan van de gemeente gemaakt, er wordt niet verteld waarom. In het eerste geval lopen andere kinderen binnen de gemeente en daarbuiten risico slachtoffer te worden, in het tweede geval nog altijd in de maatschappij buiten de organisatie.

3 JEHOVAH'S GETUIGEN EN AANBEVELINGEN COMMISSIE DEETMAN

Jehovah's Getuigen zijn niet de Katholieke Kerk. Aanbevelingen uit een rapport dat handelt over seksueel misbruik binnen de Katholieke Kerk zullen daarom niet één op één kunnen worden overgenomen.

In onderstaande is uitgegaan van de aanbevelingen die in het rapport van de commissie Deetman (2011) staan en is gekeken in hoeverre deze toepasbaar zijn in de situatie bij Jehovah's Getuigen. Het is aannemelijk dat de organisatie van Jehovah's Getuigen met uitvluchten zal komen wanneer zij een aanbeveling niet op hen van toepassing vinden. Aangegeven zal worden op welke manier men de toepassing van een genoemde aanbeveling mogelijk zal weerleggen

AANBEVELINGEN COMMISSIE DEETMAN

1. VERANTWOORDING IN HET OPENBAAR

De Onderzoekscommissie wijst op het belang van eendrachtig handelen binnen de Rooms-Katholieke Kerk om nu en in de toekomst samen met de slachtoffers door erkenning, hulp, genoegdoening, nazorg bij te dragen aan herstel van het aangedane leed. Deze eendrachtige aanpak vraagt om een open, onderlinge communicatie tussen bisschoppen onderling, maar ook tussen hen en hogere oversten. Over de inspanningen om met slachtoffers en anderen laagdrempelig bij te dragen aan erkenning, hulp, genoegdoening en nazorg leggen bisschoppen en hogere oversten gezamenlijk in een jaarlijks verslag in het openbaar verantwoording af.

Jehovah's Getuigen zijn van mening (of doen het voorkomen) dat seksueel misbruik bij hen 'slechts incidenteel' voorkomt, zoals een woordvoerder van de organisatie recent in een artikel van RTV Noord aangaf. Zij denken ook dat zij nu al doen wat nodig is. Tussen hogere leiding als kringopzieners, Bijkantoorleiding en Besturend Lichaam is al onderlinge communicatie met betrekking tot het onderwerp.

Om werkelijk het probleem aan te pakken zal men eerst moeten erkennen dat er een probleem is. Vooral nog wordt het probleem publiekelijk ontkend of zoveel mogelijk voorkomen dat dergelijke problemen openbaar worden. De aanbeveling in het openbaar verantwoording af te leggen zullen ze daarom negeren.

2. TOELATING, OPLEIDING, BEGELEIDING EN PERSONEELSBELEID

De bisschoppen en hogere oversten worden opgeroepen de toelating, de opleiding en de begeleiding van haar priesters en geestelijken kritisch tegen het licht te houden, zoveel mogelijk te harmoniseren en het personeelsbeleid te verbeteren door professionalisering, meer onderlinge samenwerking of zelfs centralisatie.

De toelating waarover het rapport van de Commissie Deetman spreekt, heeft betrekking op priesters en geestelijken waarvan celibaat wordt vereist. Bij Jehovah's Getuigen is hiervan geen sprake. De organisatie zal ten aanzien van deze aanbeveling aangeven dat zij niet dit probleem kennen omdat ze geen aangestelde priesters/geestelijken hebben.

Bij Jehovah's Getuigen worden ouderlingen en 'dienaren in de bediening' aangesteld onder leiding van de 'heilige geest' en wanneer ze aan 'schriftuurlijke richtlijnen' voldoen. Bovendien wordt van iedere Jehovah's Getuige – en dus helemaal van ouderlingen en dienaren – verwacht dat ze zich houden aan de hoge morele maatstaven van de organisatie.

Het probleem van seksueel misbruik bij Jehovah's Getuigen is echter niet dat kinderen misbruikt worden door ambtsdragers alleen, maar omvat ook seksueel misbruik binnen familieverband of door een ander lid van de gemeente. Doordat van Jehovah's Getuigen wordt verwacht dat zij met een aanklacht van seksueel misbruik naar de ouderlingen gaan waarna het intern – dus binnen de organisatie – wordt afgehandeld, is het een probleem van de hele religieuze groepering.

Overigens wordt van ongetrouwde Jehovah's Getuigen wel degelijk een celibatair leven vereist.

3. GESPREK TUSSEN DE ROOMS-KATHOLIEKE KERK EN DE SLACHTOFFERS

De uitkomsten van het onderzoek naar psychische klachten zegt iets over hoe de Rooms-Katholieke Kerk in gesprek zou moeten gaan met slachtoffers van misbruik: het gaat om een groep die serieuze aandacht verdient en wier problemen niet makkelijk zijn weg te wuiven. De Rooms-Katholieke Kerk er verstandig aan zou doen voorzieningen in te richten en aan te houden voor de begeleiding van en de hulp aan deze groep.

Deze voorzieningen betreffen in de eerste plaats een meldpunt dat op een deskundige manier doorverwijzing naar de professionele hulpinstanties voor haar rekening kan nemen. Dit meldpunt moet deel uitmaken van een keten van instanties waar slachtoffers van seksueel misbruik zich kunnen melden. Slachtofferhulp Nederland en de koepelorganisatie van lotgenotengroepen nemen een voorname plaats in die keten in.

Een dergelijk meldpunt zou samenwerking vereisen met zgn. 'wereldse' instanties. Het is niet aannemelijk dat Jehovah's Getuigen dit zullen doen, maar ook niet uitgesloten. Waar die instanties van religieuze aard zijn, of met een religie verbonden zijn, zal men hier niet mee samenwerken.

Deze maatregel veronderstelt ook doorverwijzing naar hulpverlening. De organisatie zal aanvoeren dat het individuele Jehovah's Getuigen vrij staat professionele hulp te zoeken. Binnen de geloofsgroepering is er echter jarenlang op waarschuwendende toon gesproken met betrekking tot (psychotherapeutische) hulpverlening als zijnde 'werelds' en een mogelijke bedreiging voor het geloof. Dus tenzij er actief doorverwezen wordt naar hulpverlening, zal een individuele Getuige van Jehovah hier niet snel naartoe gaan.

Om deze maatregel in te voeren zal men bovendien eerst het probleem moeten erkennen en meer moeten begrijpen over de aard en traumatische consequenties van seksueel misbruik.

4. NADER ONDERZOEK NAAR ROL VAN PSYCHIATRIE

Nader onderzoek is nodig om te verhelderen wat de criteria waren die aan deze, meestal vrijgevestigde behandelaars werden gesteld. De Onderzoekscommissie stelt echter ook vast dat kerkelijke en religieuze bestuurders in deze situatie gedurende de jaren zeventig en tachtig ook een beroep deden op nieuwe, vaak door priesterordes en priestercongregaties gestichte centra voor bezinning en hulpverlening, zowel in als buiten Nederland. Of deze werkelijk toegerust waren voor de behandeling van plegers van seksueel misbruik met minderjarigen, mag worden betwijfeld.

De organisatie van Jehovah's Getuigen zal aanvoeren dat dit niet op hen van toepassing is. Zij hebben nooit gebruik gemaakt van psychiatrie voor de behandeling of beoordeling van daders.

5. (STEUN)BEWIJS

Waar nodig wil de Onderzoekscommissie de klachtencommissie wijzen op tot voor kort onbekende informatie die van belang kan zijn voor klagers in reeds afgedane zaken. Tegelijkertijd wil de Onderzoekscommissie het de klachtencommissie mogelijk maken om in de toekomst op verzoek uitsluitsel te geven over (steun)bewijs dat zich kan bevinden in de door de Onderzoekscommissie verzamelde onderzoeksgegevens. Dat zal niet door de Onderzoekscommissie gebeuren, omdat zij met het uitbrengen van deze eindrapportage ophoudt te bestaan en haar eigen archief wordt ondergebracht in het Nationaal Archief. Daarom zal in nauw overleg met het Nationaal Archief een voorziening worden getroffen die deze informatievoorziening mogelijk maakt en tegelijkertijd de privacy van de melders en de vertrouwelijkheid van informatie waarborgt.

De organisatie van Jehovah's Getuigen zal aanvoeren dat zij al doen aan het 'monitoren en volgen van daders van seksueel misbruik' (Trouw, 15 december 2017). Zij bewaken nauwkeurig de privacy en vertrouwelijkheid van informatie. Met officiële klachten hebben zij niet te maken. Zij zullen aanvoeren dat ze als organisatie niet verantwoordelijk zijn voor het seksueel misbruik omdat het geen seksueel misbruik in instituties of door priesters betreft. (zie ook het commentaar bij punt 2 en 7)

6. ANDERE VORMEN VAN KLACHTENAFHANDELING

Naast een goed functionerende klachtenprocedure is de mogelijkheid van afdoening van klachten buiten de formele klachtenprocedure van belang. Formeel gesproken voorziet de huidige klachtenprocedure reeds in de mogelijkheid van bij voorbeeld mediation. In de praktijk wordt hier in beperkte mate ook gebruik van gemaakt.

Ook hier zullen dezelfde argumenten worden aangevoerd als bij punt 2, 5 en 7.

7. FINANCIËLE GENOEGDOENING

Hulpverlening alleen is niet voldoende om slachtoffers genoegdoening te bieden. Financiële compensatie is onlosmakelijk verbonden met het herstel dat de slachtoffers moet worden geboden. De Onderzoekscommissie heeft vorig jaar een generieke regeling voorgesteld die met het overnemen van de voorstellen van de commissie-Lindenbergh nu kan worden toegepast.

Voor financiële compensatie zal er eerst een aanklacht moeten zijn van een slachtoffer en die is er richting de organisatie in Nederland nog niet geweest. De organisatie van Jehovah's Getuigen zal ook aanvoeren dat het seksueel misbruik geen zaak is van de organisatie, omdat het geen door de organisatie aangestelde ambtsdragers betreft.

In de praktijk betreft het in enkele gevallen wel seksueel misbruik door ambtsdragers. Dit zullen ze afdoen als incidentele gevallen waarbij de betreffende persoon – mits de beschuldiging als waar wordt beschouwd – uit het ambt wordt gezet. Het beleid van de organisatie is mede oorzaak van het creëren van een omgeving waar seksueel misbruik plaats kan vinden, dus de organisatie kan wel degelijk verantwoordelijk worden gehouden.

8. AANSPREEKPUNT BINNEN DE ROOMS-KATHOLIEKE KERK

Het contact met slachtoffers zal een langdurig proces zijn in een tijd waarin veel ordes en congregaties hun leden zien verouderen en hun aantal verminderen. Over enkele jaren zullen sommige religieuze instituten zo'n beperkte omvang hebben dat ze niet meer als aanspreekpunt kunnen fungeren. Het is daarom belangrijk dat de Rooms-Katholieke Kerk het gesprek aangaat met lotgenotengroepen en individuen. Dit vraagt om een duidelijk aanspreekpunt. Het ligt voor de hand om voor dit aanspreekpunt in goed overleg met de Konferentie Nederlandse Religieuzen te kiezen uit een van de huidige bisschoppen.

De organisatie van Jehovah's Getuigen zal aangeven dat ze de leegloop van congregaties niet als probleem herkent. Een aanspreekpunt zouden ze wel kunnen regelen. De vraag is of dat met het huidige beleid veel zal toevoegen of veranderen.

Lotgenotengroepen buiten de organisatie zou betrekking hebben op mensen die de organisatie hebben verlaten. Hier laat de organisatie zich niet mee in. Lotgenoten binnen de organisatie zou vereisen dat ze eerst het probleem onder ogen moeten zien.

De Onderzoekscommissie sluit af met een aanbeveling die ze via de Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse religieuzen richt aan de overheid.

9. DE AANPAK VAN EEN ALGEMEEN EN SERIEUS TE NEMEN PROBLEEM: SEKSUEEL MISBRUIK VAN MINDERJARIGEN IN NEDERLAND

'Kindermishandeling is een verschijnsel van alle tijden dat zich voordoet in vele vormen', aldus het dit jaar verschenen advies van de Gezondheidsraad. Alleen al in Nederland worden jaarlijks ruim 100.000 kinderen mishandeld. Geestelijk, fysiek, maar ook – zo blijkt uit onderzoeksgegevens in dat advies – seksueel. Het gaat hier in zijn totaliteit om een groot maatschappelijk probleem, aldus de Gezondheidsraad.

Deze uitspraken van de Gezondheidsraad onderstrepen het belang van de eindrapportage van de Onderzoekscommissie en enkele andere, recent afgeronde of nog lopende onderzoeken. Dit eindrapport bevestigt de hoofdconclusies van het rapport van de Gezondheidsraad.

Dit grote – en helaas in omvang nog steeds toenemende – probleem blijkt ook uit het in Hoofdstuk 1 genoemde rapport van de Nationaal rapporteur mensenhandel dat op 12 oktober 2011 is aangeboden aan de ministers van Veiligheid en Justitie en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Een oplossing van dit probleem is niet voorhanden. Zoals de Nationaal rapporteur mensenhandel aanbeveelt is hier een belangrijke rol weggelegd voor de overheid. Het gaat hier om centrale regie bij preventie, signalering, registratie, opsporing, vervolging, berechting, hulpverlening en nazorg. Dit alles is de beste manier om dit probleem in te dammen en om nieuwe slachtoffers te voorkomen. Maar centrale regie houdt ook medewerking van andere partijen in. Veel van de meldingen die bij de Onderzoekscommissie zijn binnengekomen betreffen voorvallen die grotendeels dertig jaar hebben voorgedaan. Wat van de Rooms-Katholieke Kerk nu wordt verwacht is dat wat toen is misgedaan wordt hersteld en goedge maakt. Dit vraagt om erkenning, hulp, compensatie en genoegdoening.

Ongeveer tegelijk met de Onderzoekscommissie startte de commissie-Samson met haar onderzoek naar seksueel misbruik in de jeugdzorg en pleeggezinnen. Beide commissies kennen eigen opdrachtgevers, afzonderlijke opdrachten en vraagstellingen, een eigen aanpak. Beide commissies hebben ook gezocht naar contact en uitwisseling van informatie. Ook om doublures te voorkomen en tijd te verliezen bij de voltooiing van hun onderzoeken. De Onderzoekscommissie komt nu met haar eindrapportage. De commissie-Samson zal later met haar eindrapport komen. De Onderzoekscommissie kan uiteraard niet op de bevindingen, conclusies en aanbevelingen van de commissie-Samson vooruitlopen. Ze volstaat hier met het uitspreken van de hoop dat de eerder genoemde adviezen en rapporten van de Gezondheidsraad, de Nationale rapporteur mensenhandel, haar eigen

eindrappor tage en het eindrapport van de commissie-Samson ertoe leiden dat in de volle breedte seksueel misbruik van minderjarigen de aandacht in samenleving en politiek krijgt die naar het oordeel van de Onderzoekscommissie is vereist. De Onderzoekscommissie roept de Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse Religieuzen op om bij de overheid aan te dringen op een geïntegreerde en effectieve aanpak van seksueel misbruik van en geweld jegens minderjarigen.

De organisatie van Jehovah's Getuigen erkent al dat er een algemeen en serieus te nemen probleem is in de maatschappij met betrekking tot seksueel misbruik. Ze zullen aanvoeren dat ze al veel doen aan voorlichting om kinderen te beschermen en wijzen op vele publicaties die ze hebben geproduceerd over dit onderwerp alsook videomateriaal voor kinderen. Hier ligt echter het probleem niet. Het probleem bij de organisatie van Jehovah's Getuigen ligt in het beleid en de procedures in situaties rond seksueel misbruik.

Overigens valt er ook inhoudelijk wel wat aan te merken op die publicaties die voor preventie van seksueel misbruik bedoeld zijn. Dikwijls wordt 'het kwaad', oftewel het gevaar, daarin voorgesteld als iets dat van buiten de organisatie komt. Seksueel misbruik vindt echter doorgaans plaats binnen een afhankelijkheidsrelatie. Het betreft personen die nabij zijn, binnen familieverband of binnen de nauwe omgang van een religieuze gemeenschap.

TOT SLOT

Tijdens de hoorzittingen van de *Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse* in Australië kwam de organisatie van Jehovah's Getuigen met het volgende bezwaar, bedoeld om aan het onderzoek en de bijbehorende beoordeling en aanbevelingen uit te komen:

“Familial child sexual abuse is not institutional sexual abuse, as has been acknowledged by the Commission. Similarly it is self-evident that when child sexual abuse occurs outside ‘institutional’ contexts as defined, the response to it does not fall within the Terms of Reference of this Commission.”

De Royal Commission Australia reageerde hierop met:

The Commission proceeds on the basis that when an allegation of familial sexual abuse becomes known to an elder and is subsequently scripturally investigated by congregation elders, it ceases to be familial abuse and becomes institutional abuse. This conflation of familial and institutional sexual abuse does not accord with the Terms of Reference.

We did not, and still do not, accept that the child sexual abuse revealed in our *Jehovah's Witnesses* case study has no connection with the activities of the Jehovah's

Witness organisation.

Terecht wordt opgemerkt dat wanneer beschuldigingen van seksueel misbruik intern worden afgehandeld door ouderlingen van de organisatie, het misbruik een zaak wordt van de organisatie.

Het seksueel misbruik bij Jehovah's Getuigen vindt plaats binnen een specifieke religieuze context. Het beleid en de procedures rond situaties van seksueel misbruik vinden hun oorsprong in de religieuze overtuigingen en de manier waarop de Bijbel (als 'Gods Woord') wordt gelezen. Stichting Reclaimed Voices zou graag zien dat er onafhankelijk onderzoek wordt gedaan naar seksueel misbruik bij Jehovah's Getuigen met daaruit volgend specifiek toepasbare aanbevelingen. De kans dat de organisatie van Jehovah's Getuigen zelf opdracht zal geven tot een dergelijk onderzoek achten wij nihil. Een ander mogelijkheid is dat de overheid de resultaten uit het onderzoek door de *Royal Commission into Institutional Response to Child Sexual Abuse* in Australië ter harte neemt en op basis daarvan aanbevelingen doet aan de organisatie van Jehovah's Getuigen in Nederland. In het volgende hoofdstuk volgt een samenvatting met aanbevelingen van dat onderzoek.

4 AANBEVELINGEN ROYAL COMMISSION AUSTRALIA AAN JEHOVAH'S GETUIGEN

PROBLEMEN IN HET BELEID

De *Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse* in Australië, hierna genoemd Royal Commission Australia, vond een aantal fundamentele problemen in hoe de organisatie van Jehovah's Getuigen omgaat met beschuldigingen van seksueel kindermisbruik. Hun onderzoek leidde tot de conclusie dat het beleid en de procedures rondom seksueel misbruik stevig verankerd zijn in de geloofsovertuigingen en praktijken van Jehovah's Getuigen. Bijzonder relevant hierin is het geloof dat de Bijbel het geïnspireerde Woord is van God. Jehovah's Getuigen interpreteren veel uit de Bijbel letterlijk en gebruiken deze als basis voor hun beleid.

Onder dat beleid met een Bijbelse basis bevinden zich onder meer de Schriftuurlijke standaard voor bewijs (de twee-getuigenregel), de afwezigheid van vrouwen bij het nemen van beslissingen in het interne disciplinaire proces van de organisatie, sancties als uitsluiting en terechtwijzing, en het gebruik van mijden. Ook relevant is de richtlijn van de organisatie zich 'afgescheiden van de wereld' te houden, oftewel het beperken van sociale contacten buiten de organisatie en het op de hoede zijn voor 'wereldse' mensen.

In de openingstoespraak bij de beoordelingshoorzitting van 10 maart 2017, werden de volgende problemen benoemd:

- de organisatie heeft niet het beleid om seksueel misbruik van kinderen aan de politie of een andere autoriteit te rapporteren;
- vóór 1998 werd er van een slachtoffer van seksueel misbruik verlangd haar bewering te doen in aanwezigheid van haar misbruiker;
- als de beschuldigde niet bekent, is er een inflexibel vereiste dat er ten minste twee ooggetuigen van een incident van seksueel misbruik zijn, of twee of meer getuigen van een ander incident van seksueel misbruik, voordat de verdachte kan worden behandeld volgens het interne disciplinaire systeem van de organisatie. (Hiernaar wordt verwezen als de twee getuigenregel);
- vrouwen zijn afwezig bij het besluitvormingsproces van het interne disciplinaire systeem;
- er is geen duidelijke voorziening dat een slachtoffer vergezeld kan gaan door een ondersteunend persoon tijdens het interne disciplinaire proces;
- de organisatie heeft een beperkt en ineffectief risicomangement;
- de organisatie heeft een beleid en praktijk van sociaal mijden van diegenen die de organisatie wensen te verlaten, waaronder slachtoffers van seksueel misbruik.

De Royal Commission Australia is van mening dat de toepassing van inflexibele, op de Schrift gebaseerd beleid en praktijken, over het algemeen ongeschikt zijn voor toepassing in situaties rond seksueel misbruik van kinderen. Deze dragen in grote mate bij tot de ontoereikende institutionele reacties op beschuldigingen van seksueel misbruik door de organisatie van Jehovah's Getuigen.

Het vasthouden aan en de voortdurende toepassing van dit beleid en deze praktijken door de organisatie toont een ernstig gebrek aan begrip voor de aard van seksueel misbruik van kinderen.

OP DE SCHRIFT GEBASEERD BELEID EN PROCEDURES, MET AANBEVELINGEN

Hieronder volgen de aspecten die door de Royal Commission Australië als meest problematisch worden gezien binnen het beleid rondom seksueel misbruik in de organisatie van Jehovah's Getuigen. De Royal Commission heeft hierbij enkele aanbevelingen tot verbetering gedaan. Deze zijn in de tekst opgenomen, waarbij de originele aanbevelingen in het Engels in een kader zijn geplaatst.

1 DE TWEE-GETUIGENREGEL

Tijdens de hoorzittingen bleek dat de afhankelijkheid binnen de organisatie van Jehovah's Getuigen van de twee-getuigenregel ertoe leidde dat ouderlingen in een positie werden geplaatst waarin ze niet in staat waren om disciplinaire maatregelen te nemen, ook al waren ze van mening dat de beschuldigingen van seksueel misbruik waar waren.

Vasthouden aan de twee-getuigenregel in situaties rond seksueel misbruik laat een gebrek zien bij de organisatie. Het toont dat zij niet inzien dat de twee-getuigenregel vaker wel dan niet in het voordeel werkt van de dader van seksueel misbruik. Deze ontloopt daardoor niet alleen sancties, maar blijft ook in de gemeenschap waar hij nog altijd contact kan hebben met hun slachtoffer en andere kinderen.

Dit leidde tot de volgende aanbeveling:

De organisatie van Jehovah's Getuigen zou de toepassing van de twee-getuigenregel in situaties rondom aanklachten van seksueel misbruik moeten loslaten.

Recommendation 16.27

The Jehovah's Witness organisation should abandon its application of the two-witness rule in cases involving complaints of child sexual abuse.

2 DE AFWEZIGHEID VAN VROUWEN BIJ HET NEMEN VAN BESLISSINGEN

Jehovah's Getuigen hanteren het aan de bijbel ontleend 'gezagsbeginsel', dat 'het hoofd van iedere man de Christus is, de man is op zijn beurt het hoofd van de vrouw' (1 Kor. 11:3). Verder hanteren zij onder meer 1 Korinthiers 14:34 en 1 Timotheus 2:12,13 als basis dat vrouwen geen leidinggevende positie mogen innemen in de gemeenten. Jehovah's Getuigen hebben daarom alleen mannelijke ouderlingen en zijn het dus ook mannen die in geval van seksueel misbruik onderzoeken of een aanklacht terecht is.

Het is de ervaring van de Royal Commission Australia, na duizenden gesprekken te hebben gehad met slachtoffers van seksueel misbruik, dat zowel vrouwelijke als mannelijke slachtoffers niet altijd op hun gemak waren indien zij moesten spreken met een man. Nalaten hierin tegemoet te komen aan de behoeften van het slachtoffer, kan het slachtoffer verder traumatiseren.

De Royal Commission Australia kwam daardoor tot de conclusie dat het vereiste dat alleen ouderlingen (dat wil zeggen mannen) kunnen deelnemen en beslissen in een onderzoek naar de vraag of iemand seksueel misbruik heeft begaan een fundamentele tekortkoming is in dat proces en een factor is die bijdraagt aan het inadequate handelen van de organisatie in situaties rond seksueel misbruik.

Op basis hiervan kwamen zij tot de volgende aanbeveling:

De organisatie van Jehovah's Getuigen zou haar beleid moeten herzien zodat vrouwen betrokken worden in processen die te maken hebben met het onderzoeken en beoordelen van aanklachten van seksueel misbruik.

Recommendation 16.28

The Jehovah's Witness organisation should revise its policies so that women are involved in processes related to investigating and determining allegations of child sexual abuse.

3 DE SANCTIES VAN TERECHTWIJZING OF UITSLUITING VAN DADERS VAN SEKSUEEL MISBRUIK

De beschikbare sancties binnen het interne disciplinaire systeem van de organisatie van Jehovah's Getuigen ten aanzien van daders van seksueel misbruik zijn: verwijdering uit het ambt (als de dader een ouderling of dienaar in de bediening is), terechtwijzing en uitsluiting.

Bij verwijdering uit het ambt en bij terechtwijzing blijft de dader deel uitmaken van de gemeente. Gemeenteleden worden niet op de hoogte gebracht van de reden van verwijdering uit het ambt of de terechtwijzing. Bij uitsluiting wordt de dader uit de gemeente verstoten. Ook hierbij wordt niet aan de gemeente bekendgemaakt wat de reden is.

Bovengenoemde sancties van de organisatie van Jehovah's Getuigen zijn geen effectieve middelen om kinderen binnen de geloofsgemeente of daarbuiten te beschermen. Een dader die berouw toont, of waarvan men de beschuldiging niet bewezen acht, blijft deel uitmaken van de gemeente. Hierdoor wordt het slachtoffer nog altijd geconfronteerd met de dader en loopt wederom gevaar misbruikt te worden. Ook andere kinderen binnen en buiten de geloofsgemeente lopen hierdoor gevaar. In geval van uitsluiting wordt de dader weliswaar buiten de geloofsgroepering geplaatst maar kan dan een gevaar vormen voor kinderen in de maatschappij als zodanig.

De organisatie lijkt onvoldoende aandacht te hebben voor het risico dat de dader recidiveert. Dit suggereert een ernstig gebrek aan begrip aangaande de aard van seksueel misbruik en het risico van herhaling. Hierdoor ontstaat binnen de organisatie een onveilige situatie waar kinderen een significant risico lopen seksueel misbruikt te worden.

De Royal Commission Australia doet met betrekking tot dit punt de aanbeveling **dat elke persoon in een religieuze bediening tegen wie een onderbouwde klacht van seksueel misbruik is ingebracht of wie is veroordeeld voor een strafbaar feit met betrekking tot seksueel misbruik voor altijd uit het ambt wordt verwijderd.**

4 TERUGTREKKING EN MIJDEN

Jehovah's Getuigen kennen het gebruik om iemand die zich officieel uit de organisatie heeft teruggetrokken net zo te behandelen als iemand die is uitgesloten. Met zo iemand mogen Jehovah's Getuigen geen omgang hebben, hem of haar zelfs niet groeten. Dit proces is tot op zekere hoogte te vermijden door 'stilletjes' te vertrekken, maar zelfs dan zal sociale omgang met de persoon uit de weg worden gegaan. Bovendien loopt de persoon dan nog altijd kans uitgesloten te worden wanneer niet meer volgens de regels van de organisatie wordt geleefd.

Een slachtoffer van seksueel kindermisbruik wil misschien niet langer deel uitmaken van of zich onderwerpen aan de regels van de organisatie van Jehovah's getuigen. Dit kan zo zijn als een slachtoffer het gevoel heeft dat zijn of haar klacht aangaande misbruik niet adequaat is behandeld of wanneer de dader deel uit blijft maken van de geloofsgemeenschap.

De hele familie van een slachtoffer, diens hele sociale netwerk, kan bestaan uit leden van Jehovah's Getuigen. Een slachtoffer van seksueel misbruik kan zich daarom voor de onmogelijke keuze geplaatst zien te blijven in een organisatie die de dader beschermt en nog altijd met hem geconfronteerd te worden of deze organisatie te verlaten met als consequentie het hele familiale en sociale netwerk te verliezen.

In dit opzicht gaf de Royal Commission Australia de volgende aanbeveling aan de organisatie van Jehovah's Getuigen:

De organisatie van Jehovah's Getuigen zou niet langer van haar leden mogen verlangen dat ze personen die de organisatie verlaten mijden wanneer de reden van verlaten is dat men slachtoffer was van seksueel misbruik.

Recommendation 16.29

The Jehovah's Witness organisation should no longer require its members to shun those who disassociate from the organisation in cases where the reason for disassociation is related to a person being a victim of child sexual abuse.

Deze aanpassing is van belang omdat het slachtoffer van seksueel misbruik juist alle steun nodig heeft van familie en vrienden om tot een goed herstel van het trauma te kunnen komen.

5 STICHTING RECLAIMED VOICES

Stichting Reclaimed Voices is ontstaan uit een brainstormgroep op facebook. Personen binnen deze facebookgroep waren er van op de hoogte dat Trouw onderzoek deed naar seksueel misbruik binnen de Jehovah's Getuigen. In deze groep wisselden zij met elkaar gedachten uit over hoe er meer bekendheid in de samenleving gegeven zou kunnen worden aan de problemen rond seksueel misbruik binnen de gemeenschap van Jehovah's Getuigen. In de zomer van 2017 publiceerde Trouw meerdere artikelen over dit probleem. Frank Huiting die onder de naam Mark zijn verhaal met Trouw deelde werd aan de brainstormgroep toegevoegd.

Al snel werd duidelijk dat het vormen van een stichting wenselijk was om de problematiek rond seksueel misbruik binnen de Jehovah's Getuigen te adresseren. Bovendien kan een stichting een stem geven aan de slachtoffers door hen te helpen het opgelegde zwijgen te doorbreken en hun stem terug te pakken door over hun misbruikervaring te spreken, vandaar dat de stichting de naam Reclaimed Voices draagt.

Het bestuur van de stichting wordt gevormd door personen die zelf een achtergrond hebben binnen de Jehovah's Getuigen, maar niet meer actief zijn binnen deze gemeenschap. Door hun achtergrond, beschikken zij over een insider blik in de gemeenschap. Eén bestuurslid heeft een uitgebreide training gehad waarbij allerlei organisatorische procedures behandeld zijn. Alle bestuursleden zijn actief betrokken geweest bij het evangelisatiewerk, waarbij enkelen in de hoedanigheid van evangelisten die een groot deel van hun tijd besteed hebben aan dit werk. Het bestuur van de stichting beschikt over een groot netwerk van personen met een achtergrond binnen de Jehovah's Getuigen, hierdoor kan zij snel aan betrouwbare insiderinformatie komen.

Een aantal bestuursleden heeft een misbruikervaring. Soms binnen de gemeenschap van Jehovah's Getuigen en soms in een andere context. Uit persoonlijke ervaringen weten zij wat de gevolgen zijn van seksueel misbruik. Deze ervaringen helpen hen om slachtoffers die zich bij ons melden te begrijpen en waar mogelijk te ondersteunen.

MISSIE EN VISIE VAN DE STICHTING

Stichting Reclaimed Voices wil dat het recht van het kind gerespecteerd wordt. Elk kind dat seksueel misbruikt is of daar risico op loopt moet zich gezien voelen en bescherming krijgen. Binnen de gemeenschap van Jehovah's Getuigen lijkt het belang van de gemeenschap boven het belang van het individuele kind te gaan.

Dat blijkt onder andere uit de officiële richtlijnen aan ouderlingen die bij een melding van seksueel misbruik als eerste contact op moeten nemen met de juridische afdeling van het landelijke kantoor om zich te laten voorlichten over de wettelijke verplichtingen die zij hebben. Hoewel in dezelfde richtlijnen ook gewezen wordt op het geestelijk begeleiden van het slachtoffer, ligt de primaire focus op het afschermen van het

organisatiebelang en het strikt willen hanteren van de regel dat er twee getuigen nodig zijn van seksueel misbruik alvorens er overgegaan kan worden tot actie. Misbruikplegers ondervinden hiervan voordeel en slachtoffers worden benadeeld.

Stichting Reclaimed Voices wil graag dat de Jehovah's Getuigen de veiligheid van hun kinderen voorop stellen en hun beleid zodanig inrichten dat kinderen in veiligheid kunnen opgroeien binnen het gezin en de religieuze gemeenschap. De stichting wil bewustwording creëren en tools aanreiken om niet weg te kijken bij vermoedens van seksueel misbruik. Naast het inschakelen van professionele instanties, zoals veilig thuis, dient een kind gesteund te worden in het delen van zijn/haar verhaal. Bovendien vormen liefde en geborgenheid belangrijke uitgangspunten voor het herstel van een trauma gerelateerd aan seksueel misbruik.

Stichting Reclaimed Voices wijst op het kinderrechtenverdrag dat als uitgangspunt dient om de rechten, de belangen en de veiligheid van kinderen voorop te stellen.

Kinderrechten

Het verdrag inzake de rechten van het kind werd op 20 november 1989 door de Algemene Ledenvergadering van de Verenigde Naties als verdrag aanvaard. Het is het meest geratificeerde verdrag ter wereld. In 1995 trad dit verdrag in Nederland in werking.

Het Kinderrechtenverdrag erkent kinderen als mensen die rechten hebben. Tegelijkertijd schrijft het voor dat kinderen extra bescherming nodig hebben en mogelijkheden krijgen om zich te ontplooien.

De volgende artikelen benoemen seksueel misbruik:

“De Staten die partij zijn, nemen alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen en maatregelen op sociaal en opvoedkundig gebied om het kind te beschermen tegen alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik, terwijl het kind onder de hoede is van de ouder(s), wettige voogd(en) of iemand anders die de zorg voor het kind heeft.” - artikel 19.1

“De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te beschermen tegen alle vormen van seksuele exploitatie en seksueel misbruik.” - artikel 35

Stichting Reclaimed Voices wil graag slachtoffers in hun ervaring erkennen en waar mogelijk ondersteunen. In eerste instantie gebeurt dit door het bieden van een horend oor. Niet ieder slachtoffer deelt even makkelijk zijn/haar ervaring. Autonomie, erkenning en vertrouwen zijn dan ook belangrijke waarden.

Voor misbruikslachtoffers binnen de Jehovah's Getuigen speelt ook de religieuze context een belangrijke rol in de omgang met het trauma. De religieuze context maakt het voor slachtoffers extra moeilijk om over eigen misbruikervaringen te spreken. Het trauma gerelateerd aan misbruik kan versterkt worden door wekelijkse confrontatie met de misbruikpleger tijdens religieuze activiteiten. Het trauma kan ook versterkt worden door het verbreken van alle sociale contacten omdat het slachtoffer niet langer lid wil blijven van de gemeenschap van Jehovah's Getuigen. De stichting kan hierbij hulp bieden door het organiseren van lotgenotencontacten of het wijzen op hulpverleners die voldoende geschoold zijn in de behandeling van deze meervoudige problematiek.

GODSDIENSTVRIJHEID EN DE VEILIGHEID VAN KINDEREN

Volgens het bestuur van de Jehovah's Getuigen valt hun werkwijze, waarbij meldingen van seksueel kindermisbruik via een interne procedure worden afgehandeld, binnen het recht op vrijheid van godsdienst. In onze Nederlandse grondwet (art 6 GW) wordt echter vermeld dat dit recht behoudens ieders verantwoordelijkheid voor de wet is.

Stichting Reclaimed Voices vraagt zich af in hoeverre het wenselijk is dat deze godsdienstvrijheid maximaal geclaimd wordt op het moment dat er sprake is van seksueel misbruik dat volgens ons strafrecht aangemerkt wordt als een misdrijf. In hoeverre heeft een religieuze organisatie de wettelijke en de morele verantwoordelijkheid om kinderen te beschermen en op te komen voor slachtoffers? Welke maatregelen kan de overheid treffen als de vrijheid van godsdienst situaties creëert die in strijd zijn met de rechten van het kind, zoals vermeld in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind?

In andere situaties zijn voorbeelden bekend van overheidsingrijpen op het moment dat de gezondheid of veiligheid van kinderen in gevaar is door het handelen volgens de religieuze overtuigingen. Gerelateerd aan de Jehovah's Getuigen zijn er meerdere voorbeelden bekend waarbij een medische behandeling met bloed werd geweigerd. In deze situaties wordt door de Raad van de Kinderbescherming bij de kinderrechter een verzoek ingediend om de ouders tijdelijk uit de ouderlijke macht te zetten, waardoor het kind alsnog de noodzakelijke medische behandeling kan krijgen. In deze situaties is de veiligheid van kinderen voldoende reden om in te grijpen ondanks de vrijheid van godsdienst die de ouders hebben.

Indien de vrijheid van godsdienst ertoe leidt dat de veiligheid van kinderen in gevaar komt, dan kan de overheid maatregelen treffen om deze veiligheid te laten prevaleren boven de vrijheid van godsdienst.

ONAFHANKELIJK ONDERZOEK

Stichting Reclaimed Voices wijst op de resultaten van een onafhankelijk onderzoek naar seksueel misbruik uitgevoerd door de *Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse* in Australië. Tijdens dit onderzoek naar de omgang met seksueel kindermisbruik in institutioneel verband is ook uitgebreid onderzoek gedaan naar de Jehovah's Getuigen. In tegenstelling tot de conclusies en aanbevelingen van het onderzoeksrapport van de commissie Deetman, zijn de conclusies en aanbevelingen van de Royal Commission specifiek op de Jehovah's Getuigen gericht. Uit het onderzoek van de Royal Commission blijkt dat minimaal 1006 vermeende misbruikplegers, die samen meer dan 1800 slachtoffers hebben gemaakt sinds 1950, nooit bij de Australische autoriteiten gemeld zijn (Case study 54). Ons vermoeden bestaat dan ook dat er in Nederland honderden gevallen van seksueel misbruik door Jehovah's Getuigen gepleegd nooit zijn gemeld bij de autoriteiten.

Stichting Reclaimed Voices is er een voorstander van dat er onafhankelijk onderzoek wordt ingesteld. Een dergelijk onderzoek kan inzichtelijk maken hoe groot de omvang van het probleem in Nederland werkelijk is. Stichting Reclaimed Voices heeft inmiddels vele berichten ontvangen waaruit blijkt dat we hier mogen spreken van een substantieel probleem. Alle verhalen die wij ontvangen zijn van voormalige Getuigen. Wij willen hierbij onze zorg uitspreken dat personen die Getuigen zijn blijkbaar niet de vrijheid voelen om zich uit te spreken waardoor het misbruik intern gehouden wordt.

Naast de omvang van het probleem is het belangrijk om via een onafhankelijk onderzoek aan te tonen waardoor het probleem veroorzaakt wordt en welke specifieke aanpassingen gedaan moeten worden in het beleid van de Jehovah's Getuigen om (1) slachtoffers de nodige erkenning te geven (2) preventieve maatregelen te treffen om kinderen te beschermen en (3) duidelijke procedures rond het afhandelen van seksueel misbruik te hebben waarbij het slachtoffer/kind centraal staat en niet de pleger onbedoeld bevoordeeld wordt boven het slachtoffer.

De stichting pleit ervoor het onderzoek door de Royal Commission als voorbeeld te nemen en waar mogelijk de conclusies en aanbevelingen over te nemen. Naast de specifieke aanbevelingen gericht op de Jehovah's Getuigen, worden er ook meerdere aanbevelingen gedaan die alle religieuze organisaties kunnen overnemen met het doel zo een kindvriendelijke en kindveilige omgeving te creëren. Deze aanbevelingen hebben als uitgangspunt het Verdrag van de Rechten van het Kind.

BRONNEN:

Bijbelteksten zijn geciteerd uit de *Nieuwewereldvertaling van de Bijbel* (2017), Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc., Wallkill, New York USA, via <https://wol.jw.org/nl/wol/bibles/r18/lp-o>

Deetman, W. e.a. (2011), *Samenvatting Eindrapport Nederlandstalig*, Samenvatting van het onderzoeksrapport: Seksueel Misbruik van Minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk

Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse. (n.d.). Case Study 29: Jehovah's Witnesses. *Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse*. Geraadpleegd op 11 januari 2018, van <https://www.childabuseroyalcommission.gov.au/case-studies/case-study-29-jehovahs-witnesses>

Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse. (n.d.). Case Study 54: Institutional review of the Jehovah's Witnesses. *Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse*. Geraadpleegd op 11 januari 2018, van <https://www.childabuseroyalcommission.gov.au/case-studies/case-study-54-institutional-review-jehovahs-witnesses>

Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse. (2017). *Final Report: Religious Institutions* (Vol. 16, Book 3). Commonwealth of Australia. Geraadpleegd op 11 januari 2018, van <https://www.childabuseroyalcommission.gov.au/religious-institutions>

Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse (2017), *Opening Address by Senior Council Assisting*, Public Hearing into the Jehovah's Witnesses and Watchtower Bible and Tract Society of Australia Ltd., Case Study 54 <https://www.childabuseroyalcommission.gov.au/case-studies/case-study-54-institutional-review-jehovahs-witnesses>

Testigos Cristianos de Jehová, *Aan alle lichamen van ouderlingen, 1 september 2017* (Nederlandstalige brief Spaans bijkantoor), betreft: minderjarigen tegen misbruik beschermen

Tilburgs Jehovastel uit ouderlijke macht voor weigeren bloedtransfusie zoon. (2016, December 22). *Algemeen Dagblad*. Verkregen op 22 januari 2018 via <https://www.ad.nl/tilburg/tilburgs-jhovastel-uit-ouderlijke-macht-voor-weigeren-bloedtransfusie-zoon~a4d4cf18/>

Unicef. (2009). *Verdrag inzake de rechten van het kind*.

Watchtower Bible and Tract Society of Australia, *To all Bodies of Elders, 1 september 2017*, betreft: Protecting Minors From Abuse

